

Heydər Əliyev ili 2023

"Allaha şükürlər olsun ki, səhətimdə nisbi yaxşılaşma hiss edirəm. Sağ olsunlar, burada bizim sağlığımız üçün əllərindən gələni edirlər. Mənim narahatlığım ayaqlarımla bağlıdır. İki ayağımdan da qəlpə yararı almışam. Xəstəliyimin tam bərpası mümkün deyil, amma buraya gələndən hiss edirəm ki, müalicələrin effekti olur. Həkimlər əllərindən gələni edirlər. Var olsun dövlətimiz ki, müharibə əlillərinə yüksək səviyyədə qulluq göstərilməsi üçün belə mərkəz yaradıb".

44 günlük Vətən müharibəsində Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin mənsubu kimi Murovdağ, Kəlbəcər, Cəbrayıl, Füzuli, Hadrut, Xocavənd istiqamətində döyüş əməliyyatlarında iştirak edən Məhərrəm Məhəmmədov hər iki ayağından yaralanıb. Savaş meydanından təxliyə olunduqdan sonra hərbi hospitalda bir neçə əməliyyat keçirib. Prezident tərəfindən müxtəlif medallarla təltif olunan cəsur döyüşçü hazırda reabilitasiyaya cəlb olunub. Qazi deyir ki, hər 3 aydan bir bu mərkəzə gələrək 14 günlük müalicə kursu keçir və artıq 4-cü dəfədir ki, buradadır.

Müəllifi Heydər Əliyevdir

"Ulu Öndərimizə hər zaman minnətdarıq ki, belə yaşam mərkəzi yaradıb"

Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə açılan Şağan Reabilitasiya Pansionatında müharibə əlillərinə xüsusi diqqət və qayğı göstərilir

Dövlət qayğısının ayarı təzahürü

Bura respublikanın ən böyük, 250 çarparıya malik Şağan Reabilitasiya Pansionatıdır. Mərkəz 20 il bundan əvvəl - 2003-cü ildə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılıb. Elə o zamandan əlilliyi olan şəxslərin reabilitasiyası üçün ən böyük yükü üzərinə götürüb. Birinci Qarabağ müharibəsindən sonra döyüşlərdə iştirak etmiş, yaralanmış, müxtəlif dərəcəli əlilliyi olan şəxslərin dövlət qayğısı ilə təmin olunması, onların cəmiyyətə inteqrasiyası üçün yaradılan bu pensionatda həm Birinci və İkinci Qarabağ müharibəsində iştirak etmiş əlillər, həm Çernobıl əlilləri, həm də digər fiziki məhdudiyətli şəxslər müalicə alırlar.

Şağan Reabilitasiya Pansionatına dövlət qayğısı Prezident İlham Əliyev tərəfindən də davam etdirilib. Dövlət başçısının tapşırığına əsasən, mərkəz əsaslı təmir olunub, reabilitasiya infrastrukturunu müasir tələblərə uyğunlaşdıraraq 2021-ci ildə yenidən istifadəyə verilib. Müəssisənin açılışında Prezident İlham Əliyev iştirak edib.

Hər tərəfi yamaşıl öpüyə bürünən pensionatın qapılarında içəri daxil olanda ilk olaraq təmizlik, səliqə-sahmən hiss edilir. Birinci mərtəbdə xəstələr üçün 1.2.3.4 və 5 nömrəlik palatalar yerləşir. Stasionarda yerləşən şəxslərin qidalanması üçün yeməkxana da bu mərtəbədədir. Müalicəyə cəlb olunan şəxslər gündə 3 dəfə olmaqla dövlət hesabına qidalanırlar.

Daha sonra ikinci mərtəbəyə qalxırıq. Burada müxtəlif terapiya otaqları yer alıb. Bizimlə söhbətə başlayan pensionatın direktoru Təranə Quliyeva bildirir ki, mərkəz əlilliyi olan şəxslərin kompleks tibbi, sosial-psixoloji reabilitasiyasının həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulan regional müəssisədir. Pansionatda əsas xidmət metodları fizioterapiya, müalicəvi bədən tərbiyyəsi, sosial-psixoloji xidmət və qişməndə medikamentoz müalicəsidir. "Məqsədimiz dərman terapiyasından uzaq olmaqdır, əlillərə bərpa müalicəsi xidməti göstərilməsi yolu ilə onların cəmiyyətə inteqrasiyasını təmin etməkdir", - deyən direktor əlavə edir ki, mərkəzdə respublikamızda olan ən müasir fizioterapevtik müalicə metodlarından istifadə olunur. Fizioterapiyada əsasən hidroterapiya, qum terapiyası, müxtəlif vannalar, parafin, masaj, elektro terapiya, zərbə dalğalı terapiya, ultrabənövşəyi şüalanma kimi müalicə növlərindən istifadə olunur.

M.Cəfərova deyir ki, xəstələr ilkin müayinədən sonra palatalara yerləşdirilir və onlara müalicəvi həkimləri təyin olunur. Daha sonra laborator, elektrokardiogramma, ultrasəs müayinəsi, lazımi gəldikdə aşıqı ətrafların doplerografiyası həyata keçirilir. Bundan sonra xəstənin təyinatı iki cür olur. Ona həm fizioterapiya, həm də medikamentoz müalicə tətbiq oluna bilər.

Şöbə müdirinin sözlərinə görə, müharibədən sonra qazılardan psixoloji vəziyyəti nəzərə alınaraq onlara psixoloji xidmətlər də göstərilir. Onlar, eyni zamanda omək terapiyası ilə məşğul olurlar, nitqində problem olanlar loqopediyə yönləndirilir. "Mərkəzin yerləşdiyi ərazi nəzərə alınaraq burada təbii üsulla müalicələr də tətbiq edilir keçirilir. Məsələn, açıq havada gəzinti, oyunların təşkili, psixoloji seanslar həyata keçirilir. Xüsusən səhər və axşam gəzintiləri, çox gözəl effekt verir", - deyən M.Cəfərova əlavə edir.

İyirmi ildir pensionatda çalışan şöbə müdiri mərkəzə ilk gəlişindən danışır: "İlk gəlişimi bugünkü kimi xatırlayıram. Mərkəz yeni açılmışdı. Əvvəl hərbi hissələrdə həkim işləmişəm, sonra poliklinikada çalışırdım. Veteranlar üçün Reabilitasiya Pansionatının açıldığını eşidəndə yaxınlaşdım yer bu əraziyə yaxın olduğu üçün müəssisəyə müraciət etdim. İlk dəfə binaya daxil olanda ələ bildim, nağıllar aləminə düşmüşəm. Hər tərəf gül-çiçək, təmiz idi. O zaman da əlil arabasında həddindən çox cavan insanlar, qazılardıq var idi. İlk dəfə müharibənin fəsadlarını daha dərinləndirən burda hiss etdim".

Əlilliyi olan şəxslərlə işləməyin çətinliyindən danışan həkim həm də xidməti qürur duyur. O vurğulayır ki, xəstələrinin cüzi yaxşılaşması belə onun sevincinə səbəb olur.

"O zamanlar Birinci Qarabağ müharibəsi iştirakçıları müraciət edirdi. İrəliləyişli olanlar da çox idi. Demək olar ki, onların 90 faizi normal həyata qayıdıb", - deyən M.Cəfərova ötən illərdən söz açıq: "Ulu Öndərimizin sağlığında pensionat daim onun nəzarətində, qayğısı altında olub. İndi də bunun bəhrəsini görürük. Dövlətimizin daim qayğısı altındaydıq. Ulu Öndərimiz hər zaman minnətdarıq ki, belə yaşam mərkəzi yaradıb".

ğulardan istifadə etməklə bunu sərbəst həyata keçirirlər.

Mərkəzə qəbul edənlər barədə suallarımıza cavablandırın Tibbi reabilitasiya şöbəsinin müdiri Mələhat Cəfərova deyir ki, əlilliyi olan şəxslər ya ərazi üzrə Tibbi-Sosial Ekspert Komissiyalarına, ya da "DOST" xidmətinə müraciət edərək növbə götürürlər. Daha sonra növbəli əsasda müəssisəyə gəlirlər.

O qeyd edir ki, 20 il ərzində respublikada olan fiziki məhdudiyətli şəxslərin əksəriyyəti bu mərkəzdə müalicə alıb: "Xəstələrə 14 günlük müalicə kursu keçirilir. Onları ilkin olaraq müayinədən keçiririk, pasiyentlərin ümumi vəziyyəti ilə tanış oluruq. Bəzən əks göstərişlər də ola bilər. Bu, əsasən, əməliyyatdan yeni çıxmış xəstələrə, infeksiya xəstəlikləri olanlara şamil edilir. Eyni zamanda şəkərli diabet xəstələrində xoralar, açıq yaralar olduqda fizioterapiya əks göstəriş olduğu üçün onlar qəbul olunmur. Onkoloji xəstəliyi və psixoloji problemləri olan xəstələr isə mütəxəssis rəyi ilə qəbul olunurlar".

"Ümummilli Liderimizin qayğısından indi də bəhələnlirik"

Daha sonra ikinci mərtəbəyə qalxırıq. Burada müxtəlif terapiya otaqları yer alıb. Bizimlə söhbətə başlayan pensionatın direktoru Təranə Quliyeva bildirir ki, mərkəz əlilliyi olan şəxslərin kompleks tibbi, sosial-psixoloji reabilitasiyasının həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulan regional müəssisədir. Pansionatda əsas xidmət metodları fizioterapiya, müalicəvi bədən tərbiyyəsi, sosial-psixoloji xidmət və qişməndə medikamentoz müalicəsidir. "Məqsədimiz dərman terapiyasından uzaq olmaqdır, əlillərə bərpa müalicəsi xidməti göstərilməsi yolu ilə onların cəmiyyətə inteqrasiyasını təmin etməkdir", - deyən direktor əlavə edir ki, mərkəzdə respublikamızda olan ən müasir fizioterapevtik müalicə metodlarından istifadə olunur. Fizioterapiyada əsasən hidroterapiya, qum terapiyası, müxtəlif vannalar, parafin, masaj, elektro terapiya, zərbə dalğalı terapiya, ultrabənövşəyi şüalanma kimi müalicə növlərindən istifadə olunur.

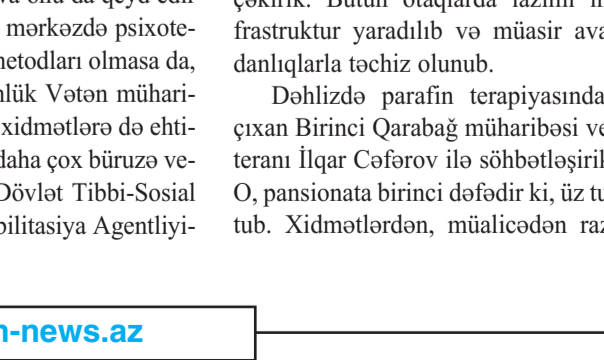
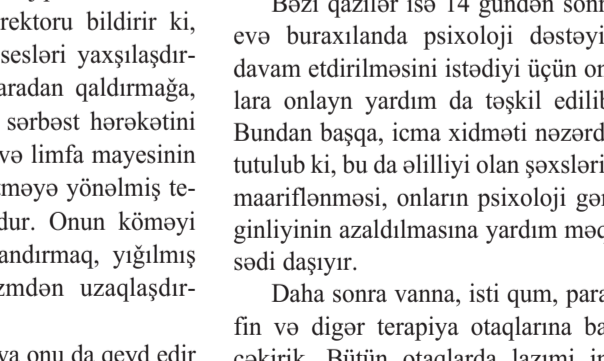
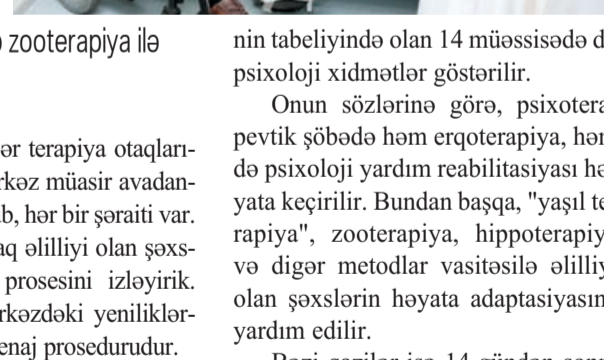
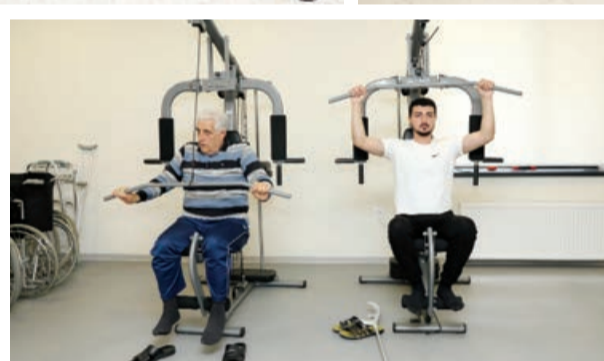
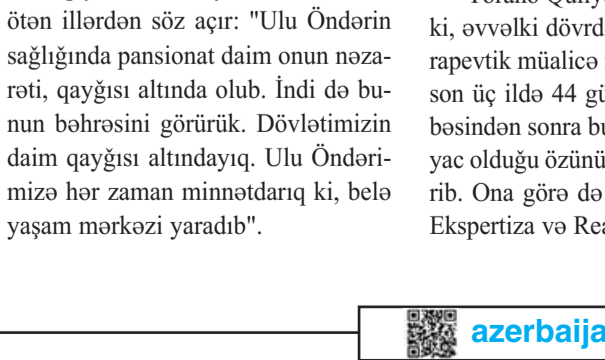
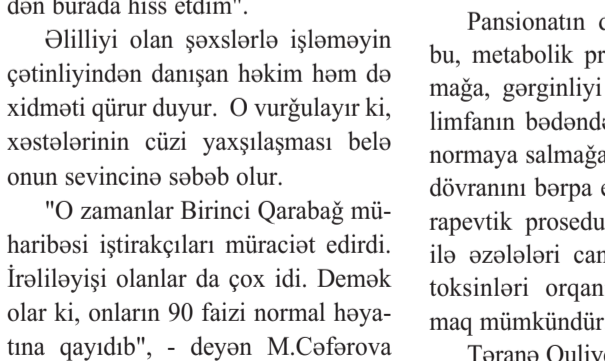
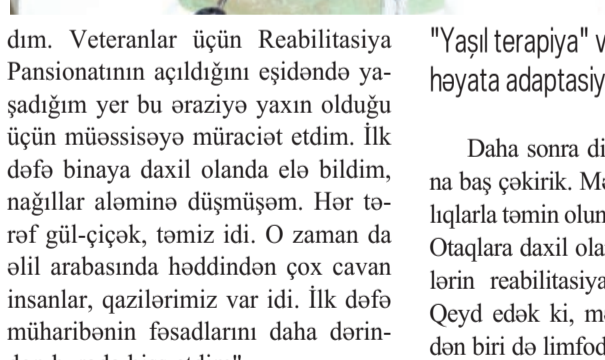
M.Cəfərova deyir ki, xəstələr ilkin müayinədən sonra palatalara yerləşdirilir və onlara müalicəvi həkimləri təyin olunur. Daha sonra laborator, elektrokardiogramma, ultrasəs müayinəsi, lazımi gəldikdə aşıqı ətrafların doplerografiyası həyata keçirilir. Bundan sonra xəstənin təyinatı iki cür olur. Ona həm fizioterapiya, həm də medikamentoz müalicə tətbiq oluna bilər.

Şöbə müdirinin sözlərinə görə, müharibədən sonra qazılardan psixoloji vəziyyəti nəzərə alınaraq onlara psixoloji xidmətlər də göstərilir. Onlar, eyni zamanda omək terapiyası ilə məşğul olurlar, nitqində problem olanlar loqopediyə yönləndirilir. "Mərkəzin yerləşdiyi ərazi nəzərə alınaraq burada təbii üsulla müalicələr də tətbiq edilir keçirilir. Məsələn, açıq havada gəzinti, oyunların təşkili, psixoloji seanslar həyata keçirilir. Xüsusən səhər və axşam gəzintiləri, çox gözəl effekt verir", - deyən M.Cəfərova əlavə edir.

İyirmi ildir pensionatda çalışan şöbə müdiri mərkəzə ilk gəlişindən danışır: "İlk gəlişimi bugünkü kimi xatırlayıram. Mərkəz yeni açılmışdı. Əvvəl hərbi hissələrdə həkim işləmişəm, sonra poliklinikada çalışırdım. Veteranlar üçün Reabilitasiya Pansionatının açıldığını eşidəndə yaxınlaşdım yer bu əraziyə yaxın olduğu üçün müəssisəyə müraciət etdim. İlk dəfə binaya daxil olanda ələ bildim, nağıllar aləminə düşmüşəm. Hər tərəf gül-çiçək, təmiz idi. O zaman da əlil arabasında həddindən çox cavan insanlar, qazılardıq var idi. İlk dəfə müharibənin fəsadlarını daha dərinləndirən burda hiss etdim".

Əlilliyi olan şəxslərlə işləməyin çətinliyindən danışan həkim həm də xidməti qürur duyur. O vurğulayır ki, xəstələrinin cüzi yaxşılaşması belə onun sevincinə səbəb olur.

"O zamanlar Birinci Qarabağ müharibəsi iştirakçıları müraciət edirdi. İrəliləyişli olanlar da çox idi. Demək olar ki, onların 90 faizi normal həyata qayıdıb", - deyən M.Cəfərova ötən illərdən söz açıq: "Ulu Öndərimizin sağlığında pensionat daim onun nəzarətində, qayğısı altında olub. İndi də bunun bəhrəsini görürük. Dövlətimizin daim qayğısı altındaydıq. Ulu Öndərimiz hər zaman minnətdarıq ki, belə yaşam mərkəzi yaradıb".

olduğunu bildirir. Mərkəzdən bir az gec məlumat tutduğunu bildirən müharibə iştirakçısı onu da əlavə edir ki, növbəti dəfə müalicəyə gəlmək istəyir: "Mərkəzin yerləşdiyi ərazi, həyatı, havası çox yaxşıdır. İdman, parafin, masaj xidmətləri göstərilir. 1991-ci ilin dekabrın 29-da Kərkicahanda şəhərin müdafiəsi zamanı həm ayağımdan, həm də onurğamdan yaralanmışam. İndi dövlətin qayğısı ilə müalicə alıram".

"Ağrıları azalır, ayağımdakı keyimə keçir"

Ənənəvi müalicə metodikası olan Şağan Reabilitasiya Pansionatında əlilliyi olan şəxslər ildə 4 dəfə 3 aydan bir olmaqla müalicə ala bilərlər. Müəssisədə müalicə alan şəxslərin asudə vaxtlarının səmərəli keçirilməsi üçün də lazımi tədbirlər həyata keçirilir.

Direktor qeyd edir ki, asudə vaxtların təşkili həmin şəxslərə digər terapiya növlərindən heç də az təsir etmir, çünki bu, onların psixoloji olaraq cəmiyyətdə sosiallaşmasına yardım edir: "Pansionatda müalicə alan şəxslərə birlikdə teatrda gedirik, Ebru sənəti ilə məşğul oluruq, yoqa dərsləri keçiririk. Bir yerdə konsertlər, idman yarışları təşkil edirik. Hamısı onlara çox müsbət təsir edir, motivasiya verir".

Həmsöhbət olduğumuz digər qazim Zamin Əsədov da pensionatda göstərilən xidmətlərdən razı olduğunu bildirir. O, 2020-ci il sentyabrın 30-da Xocavənd istiqamətində gedən döyüşlərdə hər iki ayağından yaralanıb. Sonra Ağcabədi Rayon Xəstəxanasına təxliyə olunub. Göygöl rayon Mərkəzi Xəstəxanası və Şəmkirdə hospitalda müalicə alan qazimiz daha sonra reabilitasiyalara cəlb olunub. Artıq ikinci dəfədir Şağan Reabilitasiya Pansionatına gələn Zamin bildirir ki, hər gəlişində mərkəzdə 14 gün qalır və vanna, qum terapiyası, idman, masaj xidmətləri alıb: "Ayağımda qəlpələr çox olduğuna görə mümkün olan prosedurlardan keçirəm. Terapiyaların nəticəsi çox yaxşıdır. Ağrılarım azalır, ayağımdakı keyimə keçir. Psixoloqlar günəşni olaraq seanslar aparırlar. Bunun da çox xeyri olur".

Hazırda Şağan Reabilitasiya Pansionatında 22 Qarabağ müharibəsi qazisi müalicə alır. Mərkəzdə müalicə alan ən yaşlı şəxsin isə 90 yaşdır. O

da xidmətlərdən razı qaldığı üçün illərdən pensionatda üz tutur.

Qeyd edək ki, postmüharibə dövründə ümumilikdə 14 reabilitasiya müəssisəsində 2700-dən çox müharibə veteranına xidmətlər göstərilib. Müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan 1900-dən çox şəxs 35 mindən artıq reabilitasiya vasitəsi, I və II Qarabağ müharibəsində yaralananlara aşıqı və yuxarı ətrafları amputasiya olunmuş ümumilikdə 411 hərbi 428 yüksək texnologiyalı son nəsil protezlə təmin edilib.

Xəstələri ruhlandırın mənzərə - yaşillıq, təmiz hava...

Daha sonra mərkəzin həyatına baş çəkək. İlk girdiyimizdə rastlaşdığımız və bizi valeh edən mənzərə, təmiz hava gözümüzü oxşayır. Yazın gəlişi ilə həyətdəki çiçəklər açıb, hər yan yaşillıq. Təranə Quliyeva deyir ki, mülayim havalarda həyətdə mərkəzin əməkdaşları, pasiyentlərlə birlikdə süfrə açıq, həmçinin bayramları qeyd edirlər. Konsertlər təşkil olunur, yazıçılarla görüşlər keçirilir. Əlilliyi olan şəxslər üçün müəssisənin həyatında müxtəlif terapiyalar üçün şərait yaradılıb. Burada stolüstü tennis, voleybol sahəsi var, həmçinin ağacların altında yayda sorinləmək üçün söhbətgahlar da yaradılıb.

Təranə xanım onu da bildirir ki, zooterapiya üçün iki dələ alınaraq həyətdə buraxılıb. Və bu da əlilliyi olan şəxslərin əhvali-ruhiyyəsinə xoş təsir bağışlayır.

Həyətdə gördüyümüz soyay xidmət avtomobili ilə bağlı sualımıza cavablandırın direktor deyir ki, soyay xidmət vasitəsilə bir həkim, fizioterapevt, müalicə bədən tərbiyyəsi üzrə təyinatçı mərkəzə gələ bilməyən şəxslərə evdə baxış keçirir və təyinat verir. Bu program yenidir. İki nəfər artıq evdə soyay xidməti göstərirlər və onlar reabilitasiyaya cəlb olunublar.

Pansionatda ambulator xidmət də mümkündür. Kim ki əraziyə yaxın yaşayır, gündəlik qalmaq istəmir, onlar müalicələrini alıb gedə bilərlər.

Heydər Əliyev qayğısının davamı

Pansionatı qazdıyımız zaman diqqətə layiq olan maraqlı nüans, bütün kollektivin müsbət əhvalı, gülürlü olmaları idi. Mərkəz həssas şəxslərə işləməyin çətinliyini bilərək bu yolu seçmişdir. Əməkdaşları hər biri Vətəni uğrunda canından belə keçməyə hazır olan şəxslərə xidmətdən qürur duyurdu. Hər şeydən öncə isə sanki bir ailəyə qonaq getmişdik. Pansionatın direktoru da, digər həkimlər, əməkdaşlar, xəstələr də bir-birlərini sanki illərdən bəri tanıyırdılar.

Təranə xanımın da dediyi kimi, il ərzində mərkəzə dəfələrlə gəldikləri üçün pasiyentlər onları artıq doğmaları kimi qəbul edirlər.

İldə 5 minə yaxın əlilliyi olan şəxslərin effektiv təsiri malik fizioterapevtik müalicə prosedurları tətbiq etməyə imkan verən, qabaqcıl metodika və texnologiyalardan istifadə olunmaqla reabilitasiya xidmətləri göstərən Şağan Reabilitasiya Pansionatı indi müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərin müalicə üçün üz tutduqları müəssisədən əlavə, onların hər kəslə qaynaq-qarşıdaşları, sosiallaşdıqları, cəmiyyətə inteqrasiya olunduqları məkana çevrilib. Bu isə əsas Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan, dövlətimizin əsas prioriteti olan insanların sağlamlığı məsələlərinin diqqət mərkəzində olduğunu göstərir. Xüsusən də şöhid ailələri və qazılarımıza dəstək, xidmətin bütün sahələrində onlara öncüllük verilməsi Prezident İlham Əliyevin birbaşa tapşırığıdır.

Heydər Əliyevin əsasını qoyduqları fiziki məhdudiyətli, yarıma ehtiyacı olan, kimsəsizlərə qayğı konsepsiyası bu gün dövrlə başçımız tərəfindən uğurla davam etdirilir. Elə Şağan Reabilitasiya Pansionatında yaradılan şərait, dövlətin qayğısı bunun bariz nümunəsidir.

Əsmər QARDAŞANOVA,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"